

Mary Shelleyová (30. 8. 1797 Londýn – 1. 2. 1851 Londýn)



Britská spisovatelka období romantismu, zakladatelská osobnost žánru science fiction.

Narodila se jako **Mary Godwinová** v kulturně podnětné rodině. Její **otec William Godwin** (1756 – 1836) byl politický filozof a romanopisec, je považován za **prvního teoretika anarchismu** – ideového směru odmítajícího státní moc a prosazujícího správu společnosti založenou na spolupráci naprosto svobodných jednotlivců. **Matka Mary Wollstonecraftová** (1759 – 1797) byla **průkopnicí feminismu**; zemřela na poporodní komplikace.

Po čtyřech letech se Maryin otec znovu oženil. **Mary** si s macechou nerozuměla, ale **otec** to své dceři vynahrazoval tím, že ji sám vzdělával. Ačkoli ji také poslal studovat mimo domov (mj. do Skotska), byl to především on, díky němuž Mary získala **rozsáhlé neformální vzdělání** a seznámila se se zajímavými tvůrčími osobnostmi.

Mary vyrostla v **charismatickou, intelektuálně bystrou a sebevědomou dívku**. V r. **1814** navázala jako ještě ani ne sedmnáctiletá vášnivý **vztah** s o pět let starším **básníkem Percym Bysse Shelleyem** (1792 – 1822), ačkoli ten byl již ženatý, a dokonce otec malé dcerky. Shelley však svou rodinu nyní opustil a on a Mary pak často pobývali v zahraničí, především ve **Francii, Švýcarsku a Itálii**, jejíž krajinu považovali za pozemský ráj; potýkali se ovšem s finančním nedostatkem. Mary byla se Shelleyem rychle po sobě čtyřikrát těhotná, ale tři z jejich dětí záhy zemřely, což Mary opakovaně vrhalo do depresí. Teprve čtvrtý potomek Shelleyových, **syn Percy Florence** (1819 – 1889), se dožil dospělosti (narodil se ve Florencii – odtud druhé křestní jméno).

Letní část roku **1816** **Mary a Percy** strávili ve **Švýcarsku**. Pronajali si tam domek na břehu **Ženevského jezera**. Do sousedství se podobně nastěhoval nejslavnější básník britského romantismu **lord George Gordon Byron**. Mary a Percy s sebou přivezli také Maryinu nevlastní sestru Claire, která na jaře otěhotněla s Byronem krátce před jeho definitivním odchodem z vlasti, a snažili se jejich vztah obnovit. To se sice nepodařilo, ale oba páry se uprostřed drsného kraje jezer a hor věnovaly literární tvorbě, plavbám na člunu po jezeře a obsáhlým intelektuálně zaměřeným hovorům. Shelleyovi a Byron odtud načerpali **silnou inspiraci** k několika významným dílům, jež brzy poté napsali: Mary zde začala vytvářet **dějovou osnovu** svého proslulého **románu Frankenstein aneb Moderní Prométheus**.

Na sklonku r. **1816** Shelleyova manželka poté, co ztroskotal její pokus o navázání vztahu s novým partnerem, spáchala sebevraždu utopením a **Percy a Mary se pár dní nato vzali**.

Frankenstein vyšel v lednu **1818** (Mary bylo necelých 21 let) a v březnu Shelleyovi odjeli do Itálie bez úmyslu se do Británie ještě někdy vrátit.

Ve stejné době **Percy Shelley** vytvořil své vrcholné dílo, básnické drama **Odpoutaný Prométheus** (1819) o hrdinovi z řecké mytologie, který pocházel z rodu polobožských Títánů a poskytl lidem vzdělanost; proto jej bohové dali za trest přikovat ke skále, ovšem Shelleyův Prométheus se dokáže vzepřít a zúčastnit se vzpoury přírodních sil, které bohy svrhnu a tím umožní mohutný rozvoj lidské společnosti. Téma Odpoutaného Prométhea (a podobných děl zejména evropského romantismu) bývá označováno zobecňujícím pojmem **titanismus**.

V r. **1822** **Shelley** se dvěma společníky podnikli plavbu v jachtě podél italského pobřeží, ale dostali se do bouře, loď se potopila a všichni **utonuli**. Shellyovo tělo pak bylo mj. za Byronovy účasti spáleno na pláži a popel tam rozptýlen.

Mary se synem Percym Florencem se r. 1823 vrátila do **Anglie**. Žila ze skrovného dědictví a věnovala se **vlastní literární tvorbě, péči o literární odkazy** svého manžela a otce a **feministickým aktivitám** (podporovala opuštěné mladé ženy, které se chtěly postavit na vlastní

nohy). Žila v **Londýně**, pokoušela se navázat nový pevný partnerský vztah, ale bez úspěchu. Soustředila se na starost o svého **syna**; dopřála mu vzdělání mj. na univerzitě v Cambridge, podnikla s ním cesty po Německu a Itálii, ale z divokého a odbojného talentu svých rodičů Percy Florence Shelley patrně nezdědil nic.

Mary po čtyřicítce trápily zdravotní problémy, **zemřela v 53 letech** patrně na mozkový nádor.

Ve **Frankensteinovi** Mary Shelleyová využila **motivy preromantického gotického románu**, ale **hlavní téma je ryze romantické**. Titulní postava, mladý švýcarský přírodovědec, se rozhodne **stvořit umělého člověka**: nejde ovšem o stroj-robot, ale o skutečný organismus. Stvoření bytosti, která je v románu označována jen slovem *netvor* (angl. *creature*), je líčeno jako **rouhačská vzpoura proti božskému Stvořiteli**, která přináší mravní dilema **odpovědnosti tvůrce za jeho dílo** a otázku **hranic nezávislosti stvořeného jedince** nadaného rozumem a city. Mary Shelleyová se svým Frankensteinem stojí na **počátku žánru science fiction**. V r. 1826 napsala rovněž **román *Poslední člověk***, odehrávající se na konci 21. století ve světě zpusťšeném morovou epidemií; stala se tedy také zakladatelkou podžánru **(post)apokalyptické SF**.

O Maryiných mladých létech byl r. 2017 natočen americko-britský životopisný film *Mary Shelleyová* (režie Haifaa Al-Mansour, v titulní roli Elle Fanningová).

Nejznámější dílo:

Román science-fiction Frankenstein aneb Moderní Prométheus (Frankenstein; or, The Modern Prometheus; 1818; kniha se stala ikonickým dílem celého SF žánru, jejím námětem je umělé vytvoření bytosti podobné člověku; film Spojené státy 1910:



scénář a režie J. Searle Dowley, produkce Thomas Alva Edison; film Spojené státy 1931: režie James Whale, v hlavních rolích Colin Clive /Frankenstein/ a Boris Karloff /toto pojetí Netvora se stalo obecným typem bestiální postavy v celém žánru SF/; film Velká Británie aj. 1994: režie a role Frankensteina Kenneth Branagh, Netvora hraje Robert De Niro; další filmy stejného názvu mají s románem jen málo společného).

https://cs.wikipedia.org/wiki/Mary_Shelleyov%C3%A1

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1297576387051003&id=540102086131774&set=a.765562423585738&locale=it_IT